

ELŐSZÓ

Érdekes és aktuális kötetet tart kezében az olvasó. Egy történelmi korszak vizsgálatának számos feltétele van, s többek között a közvéleménynek is tisztában kell lennie azzal, hogy az adott kérdés a politika vagy a történettudomány körébe tartozik-e? Napjainkban a Horthy-korszak iránt ismét megélénkült az érdeklődés. A szakmai viták mellett sajnos várható, hogy a politikai manipulációban jártas körök megpróbálják ismét, felújítva az 1990-es évek első felében alkalmazott retorikát, a „Horthy-fasizmus” szakmailag elfogadhatatlan rémképével befolyásolni a közvéleményt.

Ennek a kötetnek az alkotói más utat választottak: tudományos igénnyel kísérték meg a Horthy-korszak problémáinak feltárását. A szerzők különböző beállítottsága és viszonyulása a fenti témakörhöz eleve arra sarkallja az olvasót, hogy maga próbálja meg továbbgondolni, olvasni, kutatni a felvetődő kérdéseket és az azokra megfogalmazható válaszokat is. A szerzők nem a politika, hanem az adott tudományág módszertanának megfelelően kísérelték meg az általuk vizsgált témaköröket kifejezni. Így feltehetően csalódást fog okozni ez a kötet azoknak, akik a „helyes irányvonalat” szeretnék meglelni e könyv lapjain. Problémák, feszültségek és eredmények egyaránt jellemezték az alábbiakban tárgyalt történelmi korszakot, így fekete-fehér képet erről az időszakról sem festhetünk.

Magam elfogult vagyok, így jobb is, hogy nem vállalkoztam tanulmány írására. Elfogultságom oka a magyar történettudomány korabeli helyzete, amely egyetlen időszakban sem kapcsolódott olyan szervesen és eredményesen az európai történetírás folyamába, mint a két világháború közötti évtizedekben.

Ma, amikor mindnyájan szembesülünk azzal a nehezen megválaszolható kérdéssel, hogy a technikailag uniformizált világcivilizáció korában lehetséges-e még a haza, talán meglepődve olvassuk, hogy a világháborús összeomlást követően milyen határozott „igen”-t fogalmaztak meg elődeink, s milyen valós tartalmakat rejtett ez a válasz. Nem restaurációra van szükségünk, hanem nemzeti múltunk értékeinek számbavételére és ismeretére. Ez a kötet – amelynek szerkesztése Miklós Péter kollégánk áldozatos munkáját dicséri – ehhez kíván hozzájárulni a maga szerény eszközeivel.

Szeged, 2010. május 5.

Zakar Péter
történész, főiskolai tanár